

Akademik Çalışmalara Göre Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Güncel Sorunlar

Hasan Hüseyin MUTLU*

Engin GÜMÜŞ**

Öz

Çalışmanın amacı, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yaşanan sorunlarla ilgili yapılan araştırmaları analiz etmek ve var olan sorunları araştırmalar doğrultusunda ortaya koymaktır. Bu doğrultuda 2010-2020 yılları arasında yayınlanıp ULAKBİM TR DİZİN’de taranan dergilerde yayınlanan 81 makale ile 2018-2020 yılları arasında ulusal tez veri tabanında yayınlanan 70 yüksek lisans tezi, 12 doktora tezi incelenmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili yapılan sorun temelli çalışmaların çoğunlukla TR DİZİN’de taranan dergilerde yayınlanması, bu dergilere ulaşılabilirliğin kolay olması bunun yanı sıra özellikle ulusal dizinlerde akademik ölçütler kapsamında saygınlığının ve geçerliğinin yüksek olması nedeniyle ULAKBİM TR DİZİN’de yayınlanan makalelerin incelenmesinin daha uygun olacağı düşünülmüştür. Diğer yandan bilimsel süreçler ve ölçütler göz önünde bulundurularak kitap çalışmaları kapsam dışında tutulmuştur. Nitel yaklaşımın temel alındığı bu çalışma, durum çalışması yöntemine göre desenlenmiştir. Araştırmanın verileri doküman incelemesi yöntemi ile toplanmış, içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında incelenen 81 makale, 70 yüksek lisans tezi, 12 doktora tezinden elde edilen verilere göre yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar belirlenmiştir. Elde edilen verilere göre bunlar; Türkçe Eğitimi Lisans Programı’ndaki yabancı dil olarak Türkçe öğretimi dersinin yetersiz olması, ders araç-gereçlerinin yetersizliği, dil bilgisi öğretiminde karşılaşılan sorunlar, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin lisans programı olarak ayrı bir ana bilim dalı hâline getirilmemesi, öğretim sürecinde görev alan dil öğreticilerinin yetersizliklerinden kaynaklanan sorunlar, yöntem sorunu, program sorunu, Türkçenin temel söz varlığını belirleme çalışmalarının yetersizliği, homojen sınıflar oluşturmanın zorluğu, öğrencilerin Türkçeye yönelik tutumları, alfabe sorunu, diksiyon sorunu, yazma becerisinde karşılaşılan sorunlar şeklinde sıralanmıştır.

Anahtar kelimeler: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Ulakbim TR Dizin, Dil Öğretimi, Sorunlar.

Current Problems in Teaching Turkish As Foreign Language According to Scientific Research

Abstract

The aim of the study is to analyze available research concerned with the difficulties surrounding the Teaching of Turkish as a foreign language and to reveal those difficulties that are present through further research. For these purposes, 81 essays digitized in Ulakbim Tr Dizin between the years of 2010-2020 along with 70 master theses and 12 doctoral theses published in the national thesis database between the years of 2018-2020. The study was designed using a qualitative approach. Data was gathered through document analysis method and analyzed through content analysis method. Based on the data gathered from the 81 essays, 70 master theses and 12 doctoral theses analyzed as part of the study, issues encountered during the teaching of Turkish to foreigners were determined. According to these determinations, the following issues were detected in the Turkish Education Degree Program; the inadequacy of courses in teaching Turkish to foreigners, deficiency in course materials, issues surrounding the teaching of grammar, failure to create a separate department for the teaching of Turkish to foreigners, issues stemming from the inadequacy of those engaged in the teaching process, method issues, program issue, deficiencies in research to determine the base vocabulary of Turkish, difficulties in creating homogeneous classrooms, attitude of students towards Turkish, alphabet issues, diction issues and issues encountered in the writing skills.

Keywords: Turkish Teaching for Foreigners, Ulakbim TR Dizin, Language Teaching, Problems

Geliş/Received: 22.02.2021

Kabul/Accepted: 30.12.2021

• Bu çalışma, insanlardan veri ve örnek toplamayı gerektiren, anket, inceleme, alan çalışması ve deney içeren araştırmalar kapsamına girmediğinden etik kurul onay belgesi gerektirmemektedir.

* Doç. Dr., Ordu Üniversitesi, Eğitim fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD, hasanhuseyinmutlu@hotmail.com, 0000-0002-9082-709X

** Türkçe Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı, engin550861@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-3634-1486 (Makale Türü: Araştırma Makalesi)

Giriş

Dil bir milleti millet yapan en önemli unsur; millî kültürün ve manevi değerlerin kuşaklar arasında aynı zamanda milletler arasında aktarılmasını sağlayan en önemli araç (Ergin, 1997; Aksan, 1987; Saussuro, 1998, Göçer, 2012) ve ülkenin etki alanı ve ekonomik gelişimi açısından da çok önemli bir güçtür. Bu bakımdan dil öğretimi konusunda yapılacak çalışmaların bir milletin hem kültürel değerlerini koruması hem de dünyada varlık gösterebilmesi açısından büyük önem arz ettiği yadsınamaz bir gerçekliktir.

21. yüzyılın getirdiği teknolojik ve iletişimsel gelişmeler, ekonomik ve stratejik ilişkiler milletlerin birbiriyle iletişimini zorunlu kılmıştır. Buna bağlı olarak dünyada yabancı dilin önemi toplumsal ve kültürel değişimler ve uygulamalara dayalı ilerlemeler karşısında giderek önem kazanmış, toplumlar arasında kültür alışverişi ve turistik, ekonomik, eğitim vb. işbirlikleri olanaklarının artmasıyla yabancı dil öğrenme ihtiyacı zorunlu bir gereksinim durumuna gelmiştir (Acat, 2002). Bununla birlikte savaş, doğal afet, kıtlık vb. felaketler sebebiyle bireysel ve kitlesel göçler yabancı dilin önemini artırmıştır. Bu bağlamda kültür etkileşiminin başlangıç noktası olan dil öğretimi; milletlerin birbirine yaklaşmasında, ekonomik, kültürel ve stratejik ilişkiler bakımından birliktelik sağlanmasında önemli rol oynamaktadır.

Türkiye gerek stratejik konumu, gerek turizm (tatil, sağlık vb.) potansiyeli, gerek gelişen sanayisi gerekse de köklü geçmişinden dolayı toplumların dikkatini çekmekte dolayısı ile de Türkçeye olan ilgi gün geçtikçe artmaktadır. Moskova Devlet Üniversitesi, Petersburg Devlet Üniversitesi, Harvard Üniversitesi, Michigan Üniversitesi gibi üniversitelerin bünyesinde bulunan Türkoloji kürsüleri, aynı şekilde 46 ülkede 58 kültür merkezi ile eğitim-öğretim yapan Yunus Emre Enstitüsü (YEE, 2021), 67 ülkede faaliyet gösteren Maarif Vakfı gibi vakıfların dünya üzerinde etki alanının ve faaliyetlerinin artması Türkçeye olan ilginin artmasının en önemli göstergesidir.

Türkçeye olan ilginin artmasına bağlı olarak Türkçe öğretim faaliyetlerinin hızlanması ile yabancı dil olarak Türkçe öğretimine dair bilimsel çalışmaların da arttığı literatürde görülmektedir. Bu çalışmaların önemli bir kısmında ise yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yaşanan sorunların ele alındığı tespit edilmiştir. Türkçe geçmişi itibari ile köklü bir tarihe sahip olarak dünya dilleri arasında kadim bir dildir. Aynı zamanda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi de köklü bir geçmişe sahiptir. Böylesi kadim bir dilin öğretiminde hâlihazırda birçok sorunun yaşanması irdelenmeye muhtaçtır.

Dil öğretimi sistematik, bir programa sahip, planlı ve profesyonel bir süreçtir. Bu süreç sağlıklı bir şekilde yürütülmediği takdirde birtakım sorunlarla karşılaşılması muhtemeldir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde de yapılan literatür taramasına göre problemler olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunların belirlenmesi, gelecekte bu

sorunlara çözümler bulunması ve öğretim sürecinin daha nitelikli bir hâle getirilmesi açısından önemlidir.

Bu araştırma, literatürde yer alan yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan güncel sorunlarla ilgili ifadelerin bulunduğu araştırmaları analiz etmek ve bu doğrultuda yaşanan sorunları ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yöntem

Nitel yaklaşıma göre hazırlanan bu çalışmada durum çalışması deseni kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2011) göre durum çalışması nitel ve nicel yaklaşımla yapılabilir. Her iki yaklaşımda da amaç bir durumun incelenip bu durumla ilgili sonuçların belirlenmesidir. Nitel durum çalışmasında bir ya da birkaç durum derinlemesine incelenmektedir. Durumla ilgili ayrıntılar bütüncül bir yaklaşımla araştırılıp sonuçlar analiz edildikten sonra çalışma tamamlanmaktadır.

Nitel yaklaşım ve durum çalışması deseni ile hazırlanan bu çalışma, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sürecinde yaşanan sorunları ortaya koyarak bundan sonraki süreçte bu sorunların giderilmesi için bu alanda çalışma yapan kişilere, alanda yetkili politika yapıcılara, alanda eğitim faaliyetinde bulunan akademisyenlere fikir vermek ve bu alanda yaşanan sorunların giderilmesi için yapılan çalışmalara ön ayak olmak amacıyla hazırlanmıştır.

Araştırma Grubu

Araştırmanın çalışma materyallerini, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi konusunda 2010-2020 yılları arasında yayınlanıp ULAKBİM TR DİZİN'de taranan ulaşılabilirlik bakımından 81 makale ile 2018-2020 yılları arasında ulusal tez veri tabanında yayınlanan 70 yüksek lisans tezi, 12 doktora tezi oluşturmaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile ilgili yapılan çalışmaların çoğunlukla TR DİZİN'de taranan dergilerde yayınlanması, bu dergilere ulaşılabilirliğin kolay olması bunun yanı sıra özellikle ulusal dizinlerde akademik ölçütler kapsamında Ulakbim Tr Dizin'de yayınlanan makalelerin incelenmesinin daha uygun olacağı düşünülmüştür. Diğer yandan bilimsel süreçler ve ölçütler (hakem değerlendirmeleri, yayın süreci vs.) göz önünde bulundurularak kitap çalışmaları kapsam dışında tutulmuştur. Güncel sorunları ortaya koymak amacıyla 2018-2020 arasında yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmiştir.

Verilerin Toplanması

Çalışma verileri alanla ilgili yayınlar taranarak toplanmıştır. Konu ile ilgili ULAKBİM TR DİZİN'de taranan 81 makale ile ulusal tez veri tabanında 2018-2020 yılları arasında yayınlanan yüksek lisans ve doktora tezleri elektronik ortamda incelenerek veriler toplanmıştır. İncelenen bilimsel çalışmalarda ele alınan sorunlar, belirli başlıklar altında sunulmuştur.

Verilerin Analizi

ULAKBİM TR DİZİN’de taranan 2010-2020 yılları arasında yayınlanmış 81 makale ile 2018-2020 yılları arasında ulusal tez veri tabanında yayınlanmış 70 yüksek lisans tezi ve 12 doktora tezi incelendikten sonra yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sürecinde karşılaşılan sorunlar belirlenmiştir. Veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiş, elde edilen veriler tablolaştırılmıştır. Ortaya çıkan verilerden hareketle sorunların bilimsel çalışmalarda yer alma sıklığı belirlenmiştir.

Bulgular

Analiz edilen araştırmalardan çıkan sonuçlara göre yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar; Türkçe Eğitimi Lisans Programı’ndaki yabancı dil olarak Türkçe öğretimi dersinin yetersiz olması, ders araç-gereçlerinin yetersizliği, dil bilgisi öğretiminde karşılaşılan sorunlar, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin ayrı bir ana bilim dalı hâline getirilmemesi, öğretim sürecinde görev alan öğreticilerin yetersizliklerinden kaynaklanan sorunlar, yöntem sorunu, program sorunu, Türkçenin temel söz varlığını belirleme çalışmalarının yetersizliği, homojen sınıflar oluşturmanın zorluğu, öğrencilerin Türkçeye yönelik tutumları, alfabe sorunu, diksiyon sorunu, yazma becerisinde karşılaşılan sorunlar şeklinde sıralanmıştır.

Tablo 1: Türkçe eğitimi lisans programı’ndaki yabancı dil olarak Türkçe öğretimi dersinin yetersiz olması

Yayın Türü	Yılı	Konusu	İçeriği
Makale	2013 (Uçgun)	Yabancı dil olarak Türkçe Öğretimi ana bilim dalının gerekliliği	Türkçe Eğitimi lisans programındaki yabancı dil olarak Türkçe öğretimi dersinin süresinin yetersizliği
Makale	2016 (Yılmaz & Yıldız)	Türkçe eğitimi lisans öğrencilerinin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi dersine ilişkin tutumları	Türkçe Eğitimi lisans programındaki yabancılara Türkçe öğretimi dersinin süre, yöntem-teknik kullanımı ve ders-arac gereçleri bakımından yetersizliği
Yüksek lisans tezi	2018 (Yıldız)	Türkçe eğitimi lisans öğrencilerinin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi dersine ilişkin görüşleri	Türkçe Eğitimi lisans programındaki yabancılara Türkçe öğretimi dersinin süre ve ders araç-gereçleri bakımından yetersizliği, uygulama saatinin olmaması

Uçgun (2013), yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ana bilim dalının gerekliliği üzerine yaptığı çalışmada Türkçe Eğitimi Lisans Programı’ndaki yabancı dil olarak Türkçe öğretimi dersinin süre bakımından yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğretecek öğreticilerin bu konudaki yeterlilik düzeyinin artması ve buna bağlı olarak yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin kalitesinin artması için Türkçe eğitimi bölümlerine bağlı “Yabancı Dil Olarak Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı”nın kurulması gerektiğini dile getirmiştir.

Yılmaz ve Yıldız (2016), Türkçe eğitimi bölümü öğrencilerinin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi dersine ilişkin tutumları ve yeterlikleri üzerine yaptıkları çalışmada derste yöntem-tekniklerin yeterince işlenmemesi ve farklı materyallerin kullanılmaması nedeniyle öğrencilerin bu konudaki bilgilerinde eksiklikler olduğunu tespit etmişlerdir. Ders saatinin yetersiz olması ve uygulama saatinin olmaması nedeniyle öğrencilerin bu dersin kendilerine yeterli düzeyde fayda sağlamadığını düşündüklerini dile getirmişlerdir.

Yıldız (2018), yabancı dil olarak Türkçe öğretimi dersinin Türkçe öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında değerlendirilmesi konulu çalışmasında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi dersinde temel kaynak olarak kullanılacak bir ders kitabının olmadığını, ders saatinin yetersiz olduğunu, derste kullanılan materyal çeşitliliğinin yetersiz olduğunu, derste uygulama saatinin olmadığını, ders içeriğinin hazırlanmasında öğrencilerin beklentilerinin göz önüne alınmadığını ifade etmiştir.

Tablo 2: Ders araç-gereçlerinin yetersizliği

Yayın Türü	Yılı	Konusu	İçeriği
Makale	2013 (Durmuş)	Yabancılara Türkçe öğretiminde sorunlar ve çözüm önerileri	İşlevsel dil bilgisi kitaplarının olmaması
Makale	2014 (Gün, Akkaya & Kara)	Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarının öğretim elemanları açısından değerlendirilmesi	Ders kitaplarının yetersizliği, Teknoloji kullanmanın gerekliliği
Makale	2015 (Erdem, Gün, Şengül & Şimşek)	Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan metinlerin öğretim elemanları tarafından değerlendirilmesi	Ders kitaplarındaki metinlerin seviyelere göre düzenlenmesi ve sadeleştirilmiş metin kullanılmasının gerekliliği
Makale	2015 (Yıldız)	Yabancılara Türkçe öğretiminde Türk dili ve kültürü merkezlerinin işlevselliği	Türk dili ve kültürü merkezlerindeki ders araç-gereçlerinin eksikliği
Makale	2017(Özdemir)	Türkçe öğretiminde dijital teknolojilerin kullanımı	Türkçe öğretiminde dijital teknolojilerin kullanımının yetersizliği
Makale	2017 (Biçer & Kılıç)	Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarının incelenmesi	Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarının yetersizliği
Yüksek lisans tezi	2018 (Şenol)	Yabancılara Türkçe öğretiminde TV reklamlarının yazma becerisine katkısı	Ders kitaplarındaki etkinliklerin ve özgün metin kullanımının yetersizliği
Yüksek lisans tezi	2018 (Gürbüz)	Yabancılara Türkçe öğretiminde zenginleştirilmiş kitabın kullanımı	Teknoloji ve materyal kullanımının dikkate alınmaması
Yüksek lisans tezi	2018 (Erdem-İpek)	Yabancılara Türkçe öğretiminde metin sadeleştirilmesi	Sadeleştirmede yeni metinlerin kullanılmaması, alanda ortak sözcük ve dil bilgisi listesinin bulunmaması
Doktora tezi	2018 (Türker)	Yabancılara Türkçe öğretiminde blog kullanımı	Teknoloji kullanımının gerekliliği
Yüksek lisans tezi	2019 (Güney)	Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki metin altı soruların incelenmesi	Metin altı soruların eksiklikleri, metin çeşitliliğinin eksikliği

Yüksek lisans tezi	2019 (Özcan)	Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin seçimi	Metin çeşitliliğinin eksikliği, metinlerin yaşama uygun olmaması
Yüksek lisans tezi	2019 (Yaşar)	Yabancılara Türkçe öğretiminde metin uyarlama	Metin uyarlama çalışmalarının yetersizliği
Yüksek lisans tezi	2019 (Aktan)	Yabancılara Türkçe öğretiminde metin sadeleştirilmesi	Metin uyarlama çalışmalarının yetersizliği
Yüksek lisans tezi	2019 (Ördek)	Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında kültür aktarımı	Ders kitaplarında kültür etkileşiminin eksikliği

Durmuş (2013), yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin dil bilgisi terimlerini öğrenmekte zorlanmalarının nedeninin işlevsel dil bilgisi kitaplarının olmaması olduğunu ifade etmiştir. Yaygın olarak kullanılan ders kitaplarının öğrencilerin kendi başlarına kullanmalarına uygun olmamasının da zaman zaman sorun oluşturduğunu belirtmiştir.

Gün, Akkaya ve Kara'nın (2014), Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarının değerlendirilmesi konulu çalışmasına katılım sağlayan öğretim elemanlarının yarısı piyasada bulunan kaynak kitapları yeterli bulmadığını ifade etmiştir. Yeterli bulan katılımcılar da temelde bazı eksikliklerin olduğunu vurgulamışlardır. Katılımcılar ders kitabının yanında farklı kaynakların ve teknolojik unsurların kullanılması gerektiğini savunmuştur. Ayrıca tasarımın da içerik kadar önemli bir unsur olduğunu bu nedenle eski tip ders kitaplarının kabul görmeyeceğini dile getirmişlerdir.

Erdem, Gün, Şengül ve Şimşek'in (2015), Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan okuma metinlerinin incelenmesine yönelik çalışmasına katılım sağlayan öğretim üyeleri, yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan okuma metinlerinin öğrencilerin seviyelerine göre düzenlenmesi ve özgün metinler ile sadeleştirilmiş metinlerin ihtiyaca göre bir arada verilmesi gerektiği konusunda görüş bildirmişlerdir. Orta seviyeden (B1-B2) itibaren özgün metinlerin kullanılması öğrencilerin dil ile gerçek hayat ilişkisini kurmasında faydalı olacağını ifade etmişlerdir.

Yıldız (2015), Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bağlamında yurt dışındaki üniversitelerin bünyesinde bulunan Türk dil ve kültür merkezlerinin işlevselliği konusunda yaptığı çalışmada bu merkezlerde bulunan eğitim-öğretim materyallerinin sayı ve çeşitlilik bakımından yetersiz olduğunu tespit etmiştir. İhtiyaç listesi hazırlanarak Büyükelçilik aracılığı ile Türkiye'de özellikle TİKA, Millî Eğitim Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve Yunus Emre Enstitüsü gibi kurumlara iletilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Özdemir (2017), Türkçe öğretiminde dijital teknolojilerin kullanımına yönelik çalışmasında dijital teknolojilerin eğitime entere edilme çalışmaları sonucunda dijital araç ve ortamların kullanımının arttığını ancak bu teknolojilerin Türkçe öğretiminde yeterli bir şekilde kullanılmadığı ifade etmiştir. Teknolojinin kullanımının dünya çapında Türkçe öğrenmek isteyen daha fazla insana ulaşmak bakımından gerekli olduğunu söylemiştir. Yeni nesillerin dijital teknolojiye olan ilgisinin de Türkçe öğretiminin geleceği açısından bu konuda çalışma yapmayı zorunlu kıldığını dile getirmiştir.

Biçer ve Kılıç (2017), Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretmek için kullanılan ders kitaplarını inceledikleri çalışmada ders kitaplarının öğrencilerin seviyesine uygun olmadığını her seviye, yaş ve kademede tek kitabın kullanıldığını tespit etmişlerdir. Çalışmaya katılım sağlayan öğretmenlerin çoğu ders kitaplarının çeşitli açılardan yetersiz ve olumsuz olduğunu ifade etmişlerdir.

Şenol (2018), yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan kitap, dergi ve internet sitelerini incelediğinde özellikle kitapların içerisindeki etkinliklerin aynı çerçevede ve yetersiz sayıda olduğunu tespit etmiştir. Son yıllarda hazırlanan kitaplardaki metinlerin ve etkinliklerin kültürel öge taşıması konusunda hassas davranıldığını fakat farklı ve özgün malzeme kullanımının gelişmediğini ifade etmiştir.

Gürbüz (2018), yabancı dil ve yabancılara Türkçe öğretiminde çoklu ortam materyalleriyle desteklenen öğretimin başarıyı artırmada etkili olduğunun araştırmalarla kanıtlandığını ifade etmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında çalışan ve çalışmayı düşünen kişilerin öğretim sürecinde teknoloji ve materyal kullanımı konusunu dikkate almaları gerektiğini dile getirmektedir.

Erdem-İpek (2018), hazırladığı çalışmada sadeleştirilmiş metinlerin öğrencilerin okuma-anlama seviyelerini artırmada özgün metinlere göre daha faydalı olduğunu ifade etmiştir. Sadeleştirme çalışmalarında eski yazarların hikâyelerine daha çok yer verildiğini, günümüz yazarlarına ait eserlere yeterince yer verilmediğini dile getirmiştir. Alanda ortak kabul gören sözcük ve dil bilgisi listesi bulunmamasından dolayı bu konularda yapılan çalışmaların bir bütünlük arz etmediğini dile getirmiştir.

Türker (2018), yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde blog kullanımını konusunda hazırladığı çalışmada yabancı dil öğretiminde geleneksel yöntemlerin kullanılmasının günümüzdeki öğrencilerin öğretim sürecinden beklentilerini karşılamayacağını, sınıf içinde olduğu kadar sınıf dışında da bilginin işlenmesi, paylaşılması ve işbirlikli etkinliklerin yapılabilmesi açısından blogların kullanılmasının yabancı dil olarak Türkçe öğretim sürecine katkı sağlayacağını ifade etmiştir.

Güney (2019), yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında bulunan metin altı soruların yenilenmiş Bloom taksonomisine göre analizi konulu çalışmada metinler için hazırlanan soruların tüm bilişsel basamakları içerecek şekilde sıralanmadığını, çoğunlukla tek bilişsel basamağa yönelik soruların olduğunu ifade etmiştir. İncelediği setlerin ders kitaplarında özellikle üst düzey bilişsel basamaklara uygun soruların az sayıda yer aldığını ifade etmiştir. Kitapları metin türleri bakımından incelediğinde kitaplarda türsel çeşitliliğin olmadığını, anlatı metinleri ile bilgilendirici metinler arasında her kitapta sayıca ciddi farklar olduğunu ifade etmiştir.

Özcan (2019), yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin seçimi konulu çalışmada Yeni Hitit 2 kitabını incelemiş bu kitapta daha çok diyalog metinlerinin yer aldığını diğer türde metinlerin yer almadığını ifade etmiştir. Metinlerin konularının gerçek yaşama kısmen uygun olduğunu, içerik ve sunuluş bakımından metinlerin geliştirilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Yaşar (2019), yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında metin uyarlama çalışmalarının sayısının oldukça az olduğunu ifade etmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yazılan kitaplarda metin uyarlama konusunun yalnızca bir bölüm olarak yer aldığını belirtmiştir. Metin uyarlaması konusunda yapılan en eski çalışmanın 2012 yılına ait olmasından bu çalışmaların çok yeni olduğu sonucuna varmıştır. Çalışmada bu alanla ilgili kitaplarda Türk edebiyatı eserlerine yeterince yer verilmediğini de ifade etmiştir.

Aktan (2019), yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için yeterli sayıda metin sadeleştirme yapılmadığını ifade etmiştir. Yapılan sadeleştirmelerde de belirli yazarlar tercih edildiğini, farklı yazarlara ait metinlerde de sadeleştirme yapılması gerektiğini söylemiştir. Türk tarihindeki önemli kişileri, Anadolu'nun gelenek ve göreneklerini, Türk insanın olumlu yönlerini, evrensel değerleri ve olayları anlatan metinlerin uyarlanmasını veya yeni metinlerin yazılmasını tavsiye etmiştir.

Ördek (2019), yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan kitapları kültür aktarımı unsurları açısından karşılaştırdığı çalışmasında İstanbul B1 ve B2 ders kitaplarının kültür unsurlarının etkileşimi konusunda oldukça yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Ülkemizin zengin kültürel değerlerine yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer verilmesinin önemli ve gerekli olduğunu vurgulamıştır.

Tablo 3: Dil bilgisi öğretiminde karşılaşılan sorunlar

Yayın Türü	Yılı	Konusu	İçeriği
Makale	2012 (Melanlıoğlu)	Yabancılara Türkçe öğretiminde hâl ekleri	Hâl eklerinin öğretilmesinde yaşanan sıkıntılar
Makale	2013 (Durmuş)	Yabancılara Türkçe öğretiminde sorunlar ve çözüm önerileri	Dil bilgisi terimlerinin öğretilmesinde yaşanan sıkıntılar
Makale	2014 (Çelebi & Kibar-Furtun)	Yabancılara Türkçe öğretiminde eşadlı sözcüklerin sesletimi	Eşadlı sözcüklerin konuşma sırasında ayırt edilememesi
Makale	2015 (Karçiç & Çetin)	Türkçe ve Boşnakçada çatı konusu	Türkçe ve Boşnakçada çatı konusunun farklılığı
Makale	2016 (Gümüş)	Emir ve istek kipinin yabancılara öğretimi	Emir ve istek kipinin öğretilmesinde yaşanan sıkıntılar
Makale	2016 (Gürbüz & Güleç)	Türkiye'de eğitim gören yabancı öğrencilerin Türkçeye ilişkin görüşleri	Eklerin öğretilmesinde yaşanan sıkıntılar
Makale	2016 (Alyılmaz)	Yabancılara Türkçe öğretiminde öğretmenlerin kültürel farkındalık oluşturmadaki etkisi	Dil bilgisi konularında kültür etkileşiminin göz ardı edilmesi
Makale	2017 (Avcı & Küçük)	Yabancılara Türkçe öğretiminde dil bilgisi öğretimi	Dil bilgisi konularının uygulamaya dayalı öğretilmemesi
Yüksek lisans tezi	2018 (Kayasandık)	Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında dil bilgisi öğretme yöntemleri	Dil bilgisi terimlerinin kitaplarda farklılıklar göstermesi
Yüksek lisans tezi	2019 (Ayten)	T. N. Gencan'ın Türkçe Öğreniyorum kitabının yabancılara	Dil bilgisi kavramları birlik sağlanmasının gerekliliği

		Türkçe öğretimi açısından incelenmesi	
Yüksek lisans tezi	2019 (Koçak)	Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında dil bilgisi öğretimi	Dil bilgisi konularında ders kitaplarında birlik sağlanmasının gerekliliği
Yüksek lisans tezi	2019 (Elturan)	Türkiye’de Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin dil becerileri yanlış analizleri	Dil bilgisinde öğrencilerin en fazla hata yaptığı konular
Yüksek lisans tezi	2019 (Özdemir)	Yabancılara Türkçe öğretiminde eylemsilerin biçim, anlam ve kullanım açısından incelenmesi	Filimsiler konusunun öğretilmesinde yaşanan sıkıntılar

Melanlıoğlu (2012), yabancı öğrencilerin Türkçedeki hâl eklerini öğrenirken hâl eklerine anlam yüklemeye çalışmalarının bu konunun öğrenilmesini olumsuz etkilediğini ifade etmiştir. Eklere anlam yükleme çabasının yabancı öğrencilerin kendi dillerinin özelliklerini öğrenmeyi hedefledikleri Türkçeye taşımalarından kaynaklandığını dile getirmiştir.

Durmuş (2013) Türkçe dil bilgisi öğretiminde kullanılan bazı terimlerin yabancı öğrencilerin dil bilgisi konularını öğrenmelerini ve dil bilgisel işlevleri akılda tutmalarını olumsuz yönde etkilediğini belirtmiştir. Öğrencilerin yönelme hâli, bulunma hâli, sıfat-fiil eki, yüklem gibi birçok terim ile bu terimlerin işlevleri arasında bağlantı kurmasının oldukça zor olduğunu ifade etmiştir.

Çelebi ve Kibar-Furtun (2014), Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin Türkçedeki eşadlı sözcükleri konuşma sırasında ayırt edemediklerini, bu kelimelerin cümlede ne anlama geldiğini anlayamadıklarını ifade etmiştir. Öğrencilerin eşadlı sözcüklerin ayırt edilmesini sağlayan vurgu, tonlama gibi ses özelliklerinin farkına varmalarını sağlayacak çalışmaların yapılması gerektiğini dile getirmişlerdir.

Karçiç ve Çetin (2015), Türkçe ve Boşnakçada fiillerde çatı konusunun kavramsal çerçevesini karşılaştırdığında birtakım farklılıklar tespit etmişlerdir. Türkçede öznesine göre etken, edilgen, dönüşlü, işteş; nesnesine göre geçişli, geçişsiz, oldurgan ve ettirgen çatılar bulunmaktadır. Boşnakçada ise etken, edilgen, orta ve dönüşlü olmak üzere dört çeşit çatı vardır. Türkçedeki işteş çatı Boşnakçadaki dönüşlü çatının bir çeşididir. Boşnakçada ettirgen çatı bulunmamasına rağmen bu anlamı verecek kullanımlar mevcuttur. Bu farklılıklar Boşnak öğrencilere çatı konusunun öğretilmesini zorlaştırmaktadır.

Gümüş (2016), günümüzde istek kipinin kullanımının azaldığını, emir kipinin emirden çok isteği karşıladığını ifade ederek bu kiplerin yabancı dil olarak Türkçe öğretilmesinde sıkıntı yaşandığını belirtmiştir. İstek kipinin günümüzde kullanım sıklığının az olması, emir kipinin daha çok isteği karşılayıp belirli durumlarda emir anlamına gelecek şekilde kullanılmasının bu kipler yabancı öğrencilere öğretilirken dikkate alınması gerektiğini söylemiştir. Emir kipinin 1. tekil ve 1. çoğul kişilerde kullanılmadığının da anlatılması gerektiğini belirtmiştir.

Gürbüz ve Güleç (2016), yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenirken en çok dil bilgisi konusunda sıkıntı yaşadıklarını ifade etmiştir. Türkçenin sondan eklemeli bir dil olmasının yabancıların ekler

konusunu öğrenmesinde sorun yaşamalarına sebep olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin akademik dil ve yazı dilinde eklerin kullanımı ile sorun yaşadıklarını dile getirmişlerdir.

Alyılmaz (2016), yabancılara Türkçe öğretim merkezlerindeki dil bilgisi ve yazma derslerinde kültür etkileşimine yönelik uygulamaların yeterince yer almadığını belirtmiştir. Dil ve kültürün arasındaki ilişkiden hareketle dil öğretimi sürecinde kültür aktarımının göz ardı edilmemesi gerektiğini dile getirmiştir.

Avcı ve Küçük (2017), dil bilgisi öğretiminin kuramsal bilgilere değil uygulamaya dayalı olarak yapılması gerektiğini fakat bu konuda yeterli derecede ilerleme sağlanamadığını ifade etmişlerdir. Yabancı öğrencilere dil bilgisi konularının öğretiminde kullanılacak yöntem, teknik ve yaklaşımların belirlenebileceği bir dil akademisinin olmamasının bu sorunun temel nedeni olduğunu vurgulamışlardır.

Kayasandık (2018), yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında kullanılan dil bilgisi terimleri bakımından farklılıklar bulunduğunu ifade etmiştir. Bu durumun öğrencilerde kafa karışıklığına neden olduğunu belirtmiştir. Bu alanda çalışma yapan kişilerin kullanılacak terimler konusunda ortak bir karara varması gerektiğini ve bundan sonra hazırlanacak olan ders kitaplarında bu kararlara uyulmasının öğrencilere kolaylık sağlayacağını dile getirmiştir.

Ayten (2019), yabancı öğrencilere dil bilgisi öğretimi konusundaki çalışmaların artması gerektiğini ifade etmiştir. Bu konuda çalışma yapan akademisyenler tarafından kavramlar konusunda bir birlik sağlanması ve ders kitaplarının bu doğrultuda hazırlanması gerektiğini belirtmiştir.

Koçak (2019), yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında dil bilgisi öğretimi konusunda farklılıklar bulunduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin zorunlu değişiklikler durumunda zaman kaybına uğramaması ve mağdur olmaması açısından ders kitaplarında dil bilgisi konularının öğretimi konusunda birlik sağlanması gerektiğini belirtmiştir.

Elturan (2019), yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil bilgisinde en fazla nesne eksikliği veya yanlış kullanımı, ek eksikliği, dolaylı tümleş eki eksikliği veya yanlış kullanımı, yanlış zaman eki kullanımı konularında hata yapıldığını tespit etmiştir. İkinci sırada sözcük kullanımı konusunda yapılan yanlışlıklar gelmektedir. Bunlar yanlış sözcük kullanımı, sözcük eksikliği veya fazla sözcük kullanımından kaynaklanan hatalardır. Üçüncü sırada ses konusunda yapılan yanlışlıklar gelmektedir. “ü,ö,ı” sesleri en fazla yanlışlık yapılan seslerdir. Dördüncü sırada ise sözdiziminden kaynaklanan yanlışlıklar gelmektedir. Çalışmadaki yazma becerilerine yönelik kayıtlara göre de en fazla yazım ve noktalamada hata yapılmaktadır.

Özdemir (2019), yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde en çok sıkıntı yaşanan dil bilgisi konularından birinin fiilimsiler olduğunu ifade etmiştir. Bu nedenle ders kitaplarında bu konunun verildiği metinlerin daha kolay anlaşılır metinler olması gerektiğini dile getirmiştir. Öğretmenlerin bu

metinlerden hareketle fiilimsilerin günlük hayattaki kullanımını öğrencilere öğretmesi gerektiğini söylemiştir.

Tablo 4: Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin ayrı bir ana bilim dalı hâline getirilmemesi

Yayın Türü	Yılı	Konusu	İçeriği
Makale	2015 (Erdem, Gün, Şengül & Şimşek)	Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan okuma metinlerinin öğretim elemanlarınca diller için Avrupa ortak başvuru metni ve işlevsel metin özellikleri kapsamında değerlendirilmesi	Yabancılara Türkçe öğretiminin ayrı bir bilim dalı hâline getirilmesinin gerekliliği

Erdem, Gün, Şengül ve Şimşek (2015), yaptıkları çalışmada öğretim elemanlarının yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin merkezi bir yapı tarafından denetlenmesi gerektiğini, uzman kişiler tarafından yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik program hazırlanması ve bu programın paket program hâline getirilmesi gerektiğini söylediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca bu alanda yapılacak çalışmaların daha nitelikli bir zemin kazanması için yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin ayrı bir ana bilim dalı hâline getirmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Tablo 5: Öğretim sürecinde görev alan öğretmenlerin yetersizliklerinden kaynaklanan sorunlar

Yayın Türü	Yılı	Konusu	İçeriği
Makale	2018 (Korkmaz)	Yabancılara Türkçe öğretiminde karşılaşılan bazı sorunlar ve çözüm önerileri	Yabancılara Türkçe öğretimi konusunda eğitim almamış kişilerin öğretim sürecinde görev alması
Yüksek lisans tezi	2019 (Karaaslan)	Suriyeli öğrenciler için atanan Türkçe öğretmenlerinin akademik öz yeterlikleri	Görevli öğretmenlerin yöntem-teknik, ölçme-değerlendirme konularında yeterli bilgileri olmaması
Doktora tezi	2019 (Boylu)	Yabancılara Türkçe öğretiminde ölçme değerlendirme uygulamaları ve standart oluşturma	Yabancı dil olarak Türkçe öğretenlerin ölçme-değerlendirme konusundaki eksiklikleri

Korkmaz (2018), Türkçeyi yabancı dil olarak öğretecek öğretmenlerin Türkçenin dil mantığı konusunda yeterli bilgiye sahip olması gerektiğini ifade etmiştir. Bu kişilerin Türkçenin işleyişini ve yapısal özelliklerini iyi bilmeleri gerektiğini belirtmiştir. Suriye'den gelen ana dili Arapça olup Türkiye'deki üniversitelerde eğitim gören öğrencilere Türkçe öğretiminde yalnızca Arapça bilmeleri nedeniyle ilahiyat fakültelerindeki hocaların ders vermeleri gibi bir durumun söz konusu olduğunu bu durumun bahsi geçen öğrencilerin Türkçe öğrenme süreçlerinin verimsiz geçmesine neden olduğunu dile getirmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretecek kişilerin Yunus Emre Enstitüsü ve üniversitelerin bu konuda düzenledikleri seminerlere katılmalarının faydalı olacağını söylemiştir.

Karaaslan (2019), Suriyeli öğrenciler için atanan Türkçe öğretmenlerinin akademik öz yeterlikleri konulu çalışmasında katılımcı öğretmenlerin çoğunun öğretim yöntem ve teknikleri hakkında yeterli derecede bilgi sahibi olmadığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin ölçme-değerlendirme

sürecinde eski yöntemleri kullandığını belirtmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sertifikası almanın bu öğretim süreci için yeterli olmayacağını, öğretmenlerin kendilerini geliştirmek için bu alandaki akademik ve teknolojik gelişmeleri takip etmeleri aynı zamanda yenilikleri sınıflarında uygulamaları gerektiğini söylemiştir.

Boylu (2019), yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin uzman kişilerce yürütülmesinin öğretim sürecinin daha kaliteli hâle getirilmesi açısından gerekli olduğunu ifade etmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin ölçme-değerlendirme süreci konusunda eksikliklerinin olduğunu ve yeterli bilgiye sahip olmalarının büyük bir önem taşıdığını söylemiştir. Öğreticilerin ölçme ve değerlendirme konusundaki bilgi eksikliklerin öğrencilerin doğru değerlendirilmesinin önündeki en büyük engel olduğunu dile getirmiştir.

Tablo 6: Yöntem sorunu

Yayın Türü	Yılı	Konusu	İçeriği
Makale	2013 (Büyükkiz)	Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde sözcük öğretimi	Öğretilmesi gereken sözcüklerin belirlenmemesi
Makale	2013 (Durmuş)	Yabancılara Türkçe öğretiminde sorunlar ve çözüm önerileri	Kuramsal çalışmaların eksikliği
Makale	2014 (Kalfa)	Yabancılara Türkçe öğretiminde eğitsel oyunların kullanımı	Öğreticilerin eğitici oyunlar, yöntem-teknikler hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları
Makale	2017 (Demir& Özdemir)	Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki bilimsel makalelere bakış	Yöntem eksikliği, uluslararası geçerliliği olan seviye tespit sınavının olmaması
Makale	2018 (Çağlayan-Dilber)	Yabancılara Türkçe öğretimi üzerine yazılmış kaynak kitapların incelenmesi	Yöntem, teknik ve stratejilerin kaynak kitaplarda farklı isimlendirilmesi
Doktora tezi	2019 (Delibaş)	Türkçenin Fransızca konuşanlara yabancı dil olarak öğretiminde eylem odaklı yaklaşıma dayalı uygulamaların değerlendirilmesi	Kitaplardaki ve ders ortamındaki yöntem sorunu

Büyükkiz (2013), yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ne kadar sözcük öğretilmesi gerektiğinin bilinmemesinin bu alanda yazılan kitaplarda farklılıklar oluşmasına yol açtığını ifade etmiştir. Bu farklılığın alanda kafa karışıklığına neden olduğunu dile getirmiştir. Bu sorunun çözülmesi için hedef kitlenin iyi tanınması ve ihtiyaç analizinin yapılması gerektiğini söylemiştir. Bunların sonucunda en doğru yöntemin uygulanabileceğini belirtmiştir.

Durmuş (2013), yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanını akademik olarak beslemek için bu alanda doçent olmanın yolunun açılmasının gerektiğini savunmuştur. Böylece uzmanların yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki çalışmalarının artacağını ve bu alana katkı sağlayacaklarını dile getirmiştir. Böylece Türkçe öğretiminin en büyük eksikliklerinden olan kuramsal çalışmaların önünün açılacağını, Türk üniversitelerinde her geçen gün önemi artan bu alanın akademik anlamda güçleneceğini ifade etmiştir.

Kalfa (2014), yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki bazı uzmanların eğitici oyunlar hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, uzmanların bu konudaki bilgi ve becerilerinin artırılması gerektiğini belirtmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğreten uzmanların yeni yöntem, teknik ve yaklaşımlar konusunda bilgilendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Demir ve Özdemir (2017), yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde genel yabancı dil öğretiminin sorunu olan hedeflenen öğrenci kitlesine uygun bir yöntemin geliştirilememiş olmasının önemli bir sorun olduğunu ifade etmişlerdir. Yöntemin eksikliği hazırlanan ders kitabı ve diğer ders materyallerini de doğal olarak olumsuz etkilediğini söylemişlerdir. Dört temel dil becerisinin bütün olarak ele alınması, ayrı modüller şeklinde olmamasının bir sorun olduğunu dile getirmişlerdir. Yabancılar Türkçe öğretimi yapan yükseköğretim kurumlarının ve diğer kurumların bu alanda ortak bir müfredat ve uluslararası geçerliliği olan bir seviye tespit sınavı geliştirmemelerinin bir eksiklik olduğunu belirtmişlerdir.

Çağlayan-Dilber (2018), yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yazılan kaynak kitapları incelediği çalışmada yöntem, teknik ve stratejilerin kaynak kitaplarda farklı ele alındığını bu konuda farklı isimlendirmelerin yapıldığını belirtmiştir. Bu nedenle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak yöntem, teknik ve yaklaşımların netlik kazanmadığını ifade etmiştir.

Delibaş (2019), Türkçenin Fransızca konuşanlara yabancı dil olarak öğretiminde eylem odaklı yaklaşıma dayalı uygulamaların değerlendirilmesi konulu çalışmasında ülkemize gelen yabancı öğrenci ve araştırmacıların üniversitemizdeki Türkçe öğretim merkezlerinde Türkçe öğrenirken birtakım sorunlarla karşılaştıklarını ifade etmiştir. Birçok çalışmada dile getirilen bu sorunların kaynağının kitaplardaki ve ders ortamlarındaki yöntem sorunu olduğunu belirtmiştir.

Tablo 7: Program sorunu

Yayın Türü	Yılı	Konusu	İçeriği
Makale	2013 (Kan, Sülüoğlu & Demirel)	Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi programı ile ilgili okutman ve öğrenci görüşleri	Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ortak bir programın gerekliliği
Yüksek lisans tezi	2018 (Abuammar)	Yabancılar Türkçe öğretiminde program sorununun öğretim sürecine yansması	Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ortak bir programın gerekliliği

Kan, Sülüoğlu ve Demirel'in (2013), yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde görevli öğreticilerin ve Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin görüşlerini aldıkları çalışmada öğreticiler, ortak bir sınav yapılamamasının nedeninin ortak bir programın olmaması olduğunu ifade etmişlerdir. Bu nedenle yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için ortak bir program hazırlanmasının bir gereklilik olduğunu belirtmişlerdir.

Abuammar (2018), yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde program sorununun öğretim sürecine yansması konulu çalışmasında bu alanda kullanılan ders kitaplarında beceri, yöntem, içerik ve konu gibi yönlerden farklılıklar olduğunu ifade etmiştir. Katılımcı öğretmenler bu farklılıkların öğrencilerin dil yeterliklerini ve ölçme-değerlendirme sürecini etkilediğini ifade etmişlerdir. Katılımcı okutmanlar

ortak bir program olmamasının nesnel bir ölçme-değerlendirme sürecinin gerçekleştirilmesine engel olduğunu belirtmişlerdir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ortak bir program olmamasının ders kitaplarının ve diğer ders araç-gereçlerinin istenen nitelikte hazırlanmasına engel olduğunu dile getirmişlerdir.

Tablo 8: Türkçenin temel söz varlığını belirleme çalışmalarının yetersizliği

Yayın Türü	Yılı	Konusu	İçeriği
Makale	2013	Yabancılara Türkçe öğretiminde sorunlar ve çözüm önerileri	Düzye sözlüklerinin eksikliği

Durmuş (2013), yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel söz varlığından günlük hayattaki kullanım sıklığı dikkate alınarak oluşturulan düzey sözlüklerinin eksikliğini yaşadığını dile getirmiştir. Yabancı öğrencilerin Türkçeyi öğrenme düzeylerine göre açıklamalı ve örnek kullanımlı sözlükler oluşturulmasının Türkçe öğrenen yabancı öğrencilere büyük kolaylık sağlayacağını söylemiştir.

Tablo 9: Homojen sınıflar oluşturmanın zorluğu

Yayın Türü	Yılı	Konusu	İçeriği
Makale	2013 (Durmuş)	Yabancılara Türkçe öğretiminde sorunlar ve çözüm önerileri	Aynı sınıfta ana dili farklı, kullandığı alfabe farklı öğrencilerin bir arada olması
Makale	2018 (Bulut, Kanat-Soysal & Gülçiçek)	Suriyeli öğrencilerin eğitiminde karşılaşılan sorunlar	Suriyeli sığınmacı öğrencilerin diğer öğrencilerle aynı sınıfta eğitim görmesi

Durmuş (2013), Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin bulunduğu sınıflarda ana dili farklı ve geldiği coğrafya farklı olan birçok öğrenci bulunduğunu ifade etmiştir. Bu öğrencilerin geldiği coğrafyanın, konuştuğu dilin, kullandığı alfabenin ister istemez öğrencilerin sahip olduğu motivasyonu ve öğrenme hızını etkilediğini belirtmiştir. Bu açıdan öğrencilerin nitelikleri birbirine ne kadar yakın olursa öğrenme sürecinin de o kadar başarılı olacağını ifade etmiştir. Öğreticilerin farklı niteliklere sahip öğrencilerin bir arada bulunmasından kaynaklanan sorunlara çözüm bulmakta zorlandığını dile getirmiştir.

Bulut, Kanat-Soysal ve Gülçiçek (2018), Suriyeli sığınmacı öğrencilerin nitelikli eğitim almaları için MEB'in birçok çalışma yaptığını ifade etmişlerdir. Fakat Suriyeli öğrencilerin diğer öğrencilerle aynı sınıfta eğitim görmesinin bütün derslerde ister istemez öğretmenlerin sıkıntı yaşamalarına neden olduğunu dile getirmişlerdir. Öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerle Türk öğrencilere aynı programı uygulamak zorunda olduğunu, bu durumun da eğitim sürecini zorlaştırdığını söylemişlerdir.

Tablo 10: Öğrencilerin Türkçeye yönelik tutumları

Yayın Türü	Yılı	Konusu	İçeriği
Makale	2013 (Kan, Sülüoğlu & Demirel)	Öğrenci ve okutmanların yabancılara Türkçe öğretim programları hakkındaki görüşleri	Öğrencilerin konuşma becerisini geliştirmekte zorlanması
Makale	2014 (Melanlıoğlu)	Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin öğrenme sürecine yönelik algıları	Öğrencilerin dinleme becerisini geliştirmekte zorlanması
Doktora tezi	2019 (Alan)	4+1 planlı yazma ve değerlendirme modelinin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin yazma becerilerine ve bağdaşıklık araçlarını kullanma düzeylerine etkisi	Öğrencilerin yazma becerisini geliştirmekte zorlanması

Kan, Sülüoğlu ve Demirel (2013), yabancı dil olarak Türkçe öğretimi programı ile ilgili okutman ve öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi konulu çalışmada katılımcı öğrencilerin çoğunun “konuşma” becerisini geliştirmekte zorlandığını ifade etmişlerdir. Çalışmaya katılan okutmanlar da öğrencilerde en çok “konuşma” becerisini geliştirmekte zorlandıklarını söylemişlerdir.

Melanlıoğlu (2014), Türkçe öğrenen yabancıların öğrenme süreçlerine yönelik algıları konulu çalışmasında katılımcı öğrencilerin en çok “dinleme” becerisinde zorlandıklarını “okuma” becerisinde ise zorlanmadıklarını belirtmiştir. Katılımcıların çoğu İngilizce bilmenin Türkçe öğrenmelerini kolaylaştırdığını söylemiştir.

Alan’a (2019) göre yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerisinin kazandırılmasında birçok problemle karşılaşmaktadır. Bu konuda en çok karşılaşılan problemler öğrencilerin yazmaya karşı olumsuz tutumları, yazmaktan korkmaları, yazmayı sıkıcı bir uğraş olarak görmeleri, kendilerini yazılı olarak nasıl ifade edeceklerini bilmemeleri ve çalışmalarını düzenleyememeleridir. Bu problemlerin aşılması için farklı ders araç-gereçleri ile farklı yöntem, teknik ve modeller kullanılmalıdır.

Tablo 11: Alfabe sorunu

Yayın Türü	Yılı	Konusu	İçeriği
Makale	2014 (Şengül)	Yabancılara Türkçe öğretiminde alfabe sorunu	Farklı alfabeleri kullanan öğrencilerin bazı harfleri öğrenmekte zorlanması
Makale	2015 (Demirci)	B1 seviyesinde Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin sesli okuma becerisiyle ilgili tespitler	Suriyeli öğrencilerin sesli okumada alfabe farklılığından dolayı zorlanması
Yüksek lisans tezi	2018 (Karateke-Bayat)	Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde akran değerlendirmesinin öğrencilerin yazma kaygısına etkisi	Alfabe farklılığının yazma kaygısını artırması
Yüksek lisans tezi	2019 (Şengül)	Suriyeli öğrencilerin Türkçeyi öğrenme durumlarında tündengelem yöntemi	Suriyeli öğrencilerin alfabe farklılığından dolayı yazma hataları yapması
Yüksek lisans tezi	2019 (Demirci)	Alfabe farklılıklarının yabancılara Türkçe öğretimindeki etkisi	Farklı alfabe kullanan öğrencilerin telaffuz ve yazmada problem yaşaması

Yüksek lisans tezi	2019 (Kahraman)	Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin yazma becerisindeki yanlışlarının çözümlenmesi	Alfabe farklılığından dolayı Arapların Türkçe öğrenmekte zorlanması
---------------------------	--------------------	---	---

Şengül (2014), Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde alfabe sorunu konulu çalışmasında Arap alfabesini kullanan yabancı öğrencilerin ünlü harfleri zaman zaman birbirinin yerine kullandıklarını bazen de hiç kullanmadıklarını ifade etmiştir. Ayrıca kendi alfabelerinde olmayan “ö, ü, ş, ç, ı, ğ” seslerini anlamakta ve kullanmakta zorlandıklarını söylemiştir. Arap alfabesini kullanan yabancı öğrencilerin ünlü harflerin kalın-ince hâllerini anlayamamasının nedeninin kendi alfabelerinde ünlü harfleri üç sembolle göstermelerinden kaynaklandığını belirtmiştir. Azerbaycan Türk’ü öğrencilerin “ı, i, o, ö, u, ü” seslerinde sıkıntı yaşamalarının nedeninin Türkiye Türkçesi ile Azerbaycan Türkçesi arasındaki ses farklılıklarından kaynaklandığını söylemiştir. Somali, Endonezya, Nijerya ve Mozambik’ten gelen öğrencilerin kendi ana dillerinde “ı, ö, ü” sesleri bulunmamasının öğrencilerin bu sesleri öğrenmesini zorlaştırdığını belirtmiştir. “ş, ç, ğ” harflerinin birçok alfabede olmamasının bu seslerin yabancı öğrencilere öğretilmesini zorlaştırdığını söylemiştir.

Demirci (2015), Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin sesli okuma becerisini incelediği çalışmada öğrencilerin sesli okumada bazı okuma hataları yaptığını ifade etmiştir. Bunun Türkçe ile Arapça arasındaki alfabe farklılığı, ses farklılığı, yapı farklılığı gibi nedenlerin yanında öğrencilerin bu konudaki istekliliği, okutulan kitapların görsel özellikleri ve kitaplardaki içeriklerin niteliği gibi nedenlerden de kaynaklanabileceğini söylemiştir.

Karateke-Bayat (2018), Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde akran değerlendirmesinin öğrencilerin yazma kaygısına etkisi konulu çalışmasında katılımcıların tamamının Arap alfabesi kullanıyor olmasının bu öğrencilerin yazma kaygısını etkileyen olumsuz bir değişken olduğu sonucuna ulaşılmasını sağladığını belirtmiştir.

Şengül (2019), Suriyeli öğrencilerin ünlü sesleri göstermemek, harfleri yanlış yazmak, cümleye büyük harfle başlamamak, noktalama işareti kullanmamak gibi hatalar yapmalarının alfabe farklılığından kaynaklandığını dile getirmiştir. Özellikle Arap öğrencilerin yazma uygulamalarında daha fazla hata yaptıklarını ve bu hataları ısrarla devam ettirdiklerini belirtmiştir.

Demirci (2019), yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin alfabe konusunda yaşadıkları sorunların öğrencilerin ana diline ve ana dilde kullandıkları alfabeğe göre farklılık gösterdiğini ifade etmiştir. Kiril alfabesi kullananların Türk alfabesindeki sessiz harfleri telaffuz etmekte zorlanırken Arap ve Latin alfabesini kullananların sesli harfleri telaffuz etmekte zorlandıklarını söylemiştir. Aynı şekilde Kiril alfabesini kullananların Türk alfabesindeki sessiz harfleri yazarken Latin ve Arap alfabesini kullananların ise Türkçedeki sesli harfleri yazarken zorlandığını belirtmiştir.

Kahraman (2019), ana dili Arapça olan öğrencilerin Türkçe öğrenmelerinin zor olduğunu ifade etmiştir. Türkçe ve Arapça arasındaki yapısal farklılıkların, alfabelerinde bulunan farklı ünlü ve ünsüzlerin, kültürel farklılıkların bu süreci zorlaştıran nedenler olduğunu belirtmiştir.

Tablo 12: Diksiyon

Yayın Türü	Yılı	Konusu	İçeriği
Yüksek lisans tezi	2018 (Gülen)	Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde diksiyon	Diksiyon problemi

Gülen (2018), yabancı dil olarak Türkçe öğretim süreci ne kadar başarılı bir şekilde gerçekleştirilse de diksiyon konusunda sorun yaşandığını, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bir kişinin konuşmaya başladığı anda bu durumun fark edildiğini söylemiştir. Bu durumun Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerde özgüven ve iletişim sorununa, öğrencilerin Türkçeyi yeterli derecede öğrenemedikleri düşüncesine kapılmalarına neden olduğunu dile getirmiştir.

Tablo 13: Yazma becerisi konusunda yaşanan sorunlar

Yayın Türü	Yılı	Konusu	İçeriği
Yüksek lisans tezi	2018 (Yıldırım)	C1 Seviyesi yabancı öğrencilerin yazma sınavına yönelik bir değerlendirme	Öğrencilerin en çok yaptıkları yazım yanlışları
Yüksek lisans tezi	2019 (Sayın)	Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin yazma becerisine ilişkin görüşleri	Öğrencilerin en çok yaptıkları yazım yanlışları

Yıldırım (2018), çalışmasında İstanbul Üniversitesi Dil Merkezinde C1 seviyesindeki öğrencilerin sözcüklerin yazımında bazı harf ve heceleri eksik yazma, sözcüğe yanlış eklemeler yapma gibi hatalarının olduğunu tespit etmiştir. Bunun yanında sözcük içerisindeki seslerinin yerlerini değiştirme, aynı sesin tekrar edilmesi gibi hatalar olduğunu bunun yanında ünsüz yumuşaması kuralına uyulması konusunda sıkıntı yaşandığını ifade etmiştir. İsim tamlamalarının yazımında ilgi ve iyelik ekinin kullanılmadığı ve tamlama unsurlarının yerlerinin değiştirildiğini aynı şekilde sıfat tamlamalarında da tamlama unsurlarının yerlerinin değiştirilerek yazıldığını tespit etmiştir. Öğrencilerin “hep” kelimesi ile “her” kelimesini karıştırdıklarını aynı zamanda “bu, şu, o” sözcüklerini de yanlışlıkla birbirinin yerine kullandıklarını tespit etmiştir. Sayı sıfatından sonra gelen isimlere çokluk eki getirilmesi konusunda öğrencilerin hata yaptığını tespit etmiştir. Fiilimsi eklerini karıştırarak bunları birbirinin yerine kullanma konusunda hatalar yapıldığını tespit etmiştir. Özel adların ilk harfinin küçük yazılması, birleşik sözcüklerin ayrı yazılması, bağlama edatı olan “ki” ve “-da/-de”nin kelimeye bitişik yazılması, başlık yazarken tamamen küçük harf kullanılması, cümle sonunda gereken yerlerde nokta ve soru işareti konmaması, gerekli yerlerde kesme işareti kullanılmaması gibi hatalar yapıldığını tespit etmiştir.

Sayın’ın (2019), Gaziantep TÖMER’ de öğrenim gören yabancı uyruklu öğrenciler ile yaptığı çalışmada katılımcılar “Yazarken en çok zorlandığınız ses hangisidir?” sorusuna noktalı ve noktasız sesler “ı-o-u / i-ö-ü”, simetrik ünsüz sesler “b-p / b-d”, “a-e” sesleri ve sesletim çalışmalarında pek önem

verilmeyen “ğ” sesinin yazarken en fazla zorluk yaşadıkları sesler olduğunu ifade etmişlerdir. “Yazarken birbirine en çok karıştırdığımız sesler hangileridir?” sorusuna katılımcılar, “i-ü / o-u / ö-ü / g-ğ / s-ş / ı-i / b-p / b-d” sesleri biçiminde yanıt vermişlerdir. Ayrıca çalışmada yer alan ünsüz ses yanıtları için yapılan ön uygulamada, “p-b”, “c-ç” ünsüz seslerinin karıştırıldığı sonucu verilmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde en çok vurgulanan sorunlar ile en az vurgulanan sorunları tablo halinde göstermek daha anlaşılır olacaktır.

Tablo 14: En çok ve en az vurgulanan sorunlar

Sorunlar	Makale Sayısı	Yüksek Lisans tezi Sayısı	Doktora Tezi Sayısı	Toplam Çalışma Sayısı	Oran
Ders Araç-Gereçlerinin Yetersizliği	6	8	1	15	% 25,86
Dil Bilgisi Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar	8	5	-	13	% 22,41
Yöntem Sorunu	5	-	1	6	% 10,34
Türkçenin Temel Söz Varlığını Belirleme Çalışmalarının Yetersizliği	1	-	-	1	% 1,72
Diksiyon	-	1	-	1	% 1,72
Yabancı dil olarak Türkçe Öğretiminin Ayrı Bir Ana Bilim Dalı Hâline Getirilmemesi	1	-	-	1	% 1,72

İncelenen araştırmalarda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ders araç-gereçlerinin yetersizliği, konuyla ilgili incelenen çalışmalarda en fazla vurgulanan sorun olarak tespit edilmiştir. Basılı ders kitapları, bu sorunlar içerisinde en çok vurgulanan öge olarak karşımıza çıkmaktadır. İşlevsel dil bilgisi kitaplarının olmaması, ders kitaplarındaki etkinliklerin ve özgün metin kullanımının yetersizliği, sadeleştirmede yeni metinlerin kullanılmaması, alanda ortak sözcük ve dil bilgisi listesinin bulunmaması, metin altı soruların eksiklikleri, metin çeşitliliğinin eksikliği, metin uyarlama çalışmalarının yetersizliği, ders kitaplarında kültür etkileşiminin eksikliği, ders kitaplarındaki metinlerin seviyelere göre düzenlenmesi konusundaki eksiklikler ders kitaplarıyla ilgili alt sorunlar olarak ele alınmıştır. Hâlihazırda alanda Yunus Emre Enstitüsü-Yedi İklim, Ankara Üniversitesi-Yeni Hitit, İstanbul Üniversitesi-İstanbul Yabancılar için Türkçe ve Gazi Üniversitesi-Gazi Üniversitesi Yabancılar için Türkçe gibi sınırlı sayıda ve müstakil özellikte temel kaynak olduğu görülmektedir. Pek tabii özel kurum ve yayınevlerine ait bazı kaynaklardan söz edilebilir ancak bilimsel niteliği ve akademik katılımı açısından yukarıda adı geçen kaynaklar, başat ders kitapları olarak alanda kabul görmektedir. Bu ders kitaplarını metin özellikleri, kültür etkileşimi, sözcük bilgisi gibi birçok konuda inceleyen araştırmalar

literatürde yer almaktadır (Akbulut ve Yaylı, 2015; Göçen, 2016; Yılmaz, 2014; Ömeroğlu, 2016; Bayraktar, 2015; Tiryaki, 2017; Mutlu ve Set, 2020; Mutlu, 2020). Bu araştırmalar, ders kitaplarında bahsi geçen sorunları ortaya koymaktadır. Bu değerlendirmelere göre geniş katımlı bir çalışmayla oluşturulmuş ve alan uzmanları tarafından görüş birliğine varılmış bir ders kitabının eksikliğinden bahsetmek mümkündür.

Ders kitapları dışında, dijital teknolojilerin kullanımının eksikliği, vurgulanan bir diğer husustur. Baş ve Yıldırım'ın (2018) "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Teknoloji Entegrasyonu" başlıklı çalışmasında Web 2.0 araçlarının öğrencilerin motivasyonlarını geliştirdiği ve yaratıcılıklarını geliştirme yönünde ortamlar hazırladığı vurgulanmış, Web 2.0 araçlarının belirli amaçlara göre eğitim ortamlarına entegre edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Aydın ve Çiğerci'nin (2020) "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Dijital Hikâye Anlatımının Yazma Kaygısına Etkisi" adlı çalışmasında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dijital hikâye anlatımı yoluyla yapılan çalışmalarda farklı yaş ve kademelerde bulunan öğrencilerin yazma kaygılarının düştüğü tespit edilmiştir. Beyce ve İnce'nin (2015) "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde İhmal Edilen Bir Olgu: Dijital Kültür Süreci" başlıklı çalışmasında altyazılı olarak izletilen programların yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin dinleme/izleme-anlama becerilerine doğrudan etki ettiği ve programları altyazılı izleyen grubun, altyazısız izleyen gruba göre daha başarılı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Dijital Çağ olarak adlandırılan günümüz dünyasında dijital materyallerin gerekliliği yadsınamaz bir gerçekliktir. Dolayısıyla dijital araçlar öğretim sürecine entegre edilmelidir.

Dil bilgisi öğretimi, incelenen çalışmalarda en fazla ifade edilen ikinci sorundur. Hâl eklerinin öğretilmesinde yaşanan sıkıntılar, dil bilgisi terimlerinin öğretilmesinde yaşanan sıkıntılar, eşadlı sözcüklerin konuşma sırasında ayırt edilememesi, Türkçe ve Boşnakçada çatı konusunun farklılığı, emir ve istek kipinin öğretilmesinde yaşanan sıkıntılar, dil bilgisi konularında kültür etkileşiminin göz ardı edilmesi, dil bilgisi konularının uygulamaya dayalı öğretilmemesi, dil bilgisi kavramları konusunda birlik sağlanamaması ve fiilimsiler konusunun öğretilmesinde yaşanan sıkıntılar bu çalışmalarda ifade edilmiştir. "Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi"nde dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin ön planda olduğu, iletişime dayalı bir dil öğretiminin gerekliliği vurgulanmaktadır. Modern öğretim yaklaşımlarına (iletişimsel, yapılandırmacı, eylem odaklı) göre de dilin kullanımına yönelik bir öğretim ön plandadır. Dolayısıyla dil bilgisi öğretiminin yoğunluğu, şekli ayrı bir tartışma konusu olarak ele alınabilir.

Aydın'ın (2010) yaptığı çalışmada alfabe farklılığının yazma kaygısının artmasına ve telaffuz hatalarına neden olduğu tespit edilmiştir. Bu konudaki en büyük problem alfabelerde farklı seslerin bulunmasından kaynaklanmaktadır. Örneğin Arap alfabesinde bulunmayan Türkçedeki "ç, g, ğ, j, p, v, ı, o, ö, u, ü" sesleri, yine Türkçede bulunup Kiril alfabesinde bulunmayan "ö, ü, c, ğ" sesleri metin seslendirmelerinde ve konuşmada telaffuz hatalarına neden olmaktadır.

Yöntem sorunu; öğretilmesi gereken sözcüklerin belirlenememesi, kuramsal çalışmaların yetersizliği, öğreticilerin eğitici oyunlar ile yöntem-teknikler hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları, uluslararası geçerliliği olan seviye tespit sınavının olmaması, yöntem-teknik ve stratejilerin kaynak kitaplarda farklı isimlendirilmesi, kitaplardaki ve ders ortamındaki yöntem sorunu konularıyla incelenen çalışmalarda ele alınmıştır.

Türkçe Eğitimi Lisans Programı'ndaki yabancı dil olarak Türkçe öğretimi dersinin içerik (yöntem-teknik, materyal) ve süre bakımlarından yetersiz olduğu ve uygulama saatinin olmadığı incelenen çalışmalarda ifade edilmiştir. 2016 Türkçe Öğretmenliği Lisans Programı'nda yabancılara Türkçe öğretimi dersi 1 dönem 2 kredi, 2018 programında ise 1 dönem 3 kredi olarak yer almaktadır. Bu mevcut ders saatleri, incelenen araştırmalarda vurgulanan problemi desteklemektedir.

Öğretim sürecinde görev alan öğreticilerin yetersizliklerinden kaynaklanan sorunlar; yabancı dil olarak Türkçe öğretimi konusunda eğitim almamış kişilerin öğretim sürecinde görev alması, görevli öğretmenlerin yöntem-teknik, ölçme-değerlendirme konularında yeterli bilgilerinin olmaması şeklinde belirtilmiştir. Mutlu'nun (2020) yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğretmen yeterlilikleri konulu çalışmasında yurt dışında üniversite ve kültür merkezlerinde MEB kanalıyla görev yapan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun alandan olmadığı, bu öğretmenlerin bir kısmının sadece sertifikaya sahip olduğu bir kısmının ise sertifikasının dahi olmadığı tespit edilmiştir. Araştırmada öğretmenlerin yöntem-teknik, ölçme-değerlendirme ve ders materyalleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin Türkçeye yönelik tutumları ile ilgili çalışmalardan bir tanesinde öğrencilerin en çok konuşma becerisinde zorlandıkları, bir diğerinde en çok dinleme becerisinde zorlandıkları, bir diğerinde ise en çok yazma becerisinde zorlandıkları tespit edilmiştir. Yazma becerisinde yaşanan sorunlarla ilgili çalışmalarda öğrencilerin en fazla yaptığı yazma hataları dile getirilmiştir. Homojen sınıflar oluşturmanın zorluğunun ele alındığı çalışmalarda ana dili ve kullandığı alfabe aynı olan öğrencilerin aynı sınıfta olmasının süreç açısından faydalı olacağı vurgulanmıştır. Program sorununun ele alındığı çalışmalarda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ortak bir program kullanılmasının gerekliliği dile getirilmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin ayrı bir ana bilim dalı hâline getirilmemesi sorununun ifade edildiği çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin ayrı bir ana bilim dalı hâline getirilmesinin gerekliliği savunulmuştur. Türkçenin temel söz varlığını belirleme çalışmalarının yetersizliğinin belirtildiği çalışmada düzey sözlüklerinin hazırlanmasının gerektiği dile getirilmiştir. Diksiyon problemi sadece 1 yüksek lisans tezinde ele alınmıştır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi; yalnızca devlet üniversitelerinin, Millî Eğitim Bakanlığının, vakıfların, özel kurum ve kuruluşlarının değil Türkiye Cumhuriyeti'nin bir politikası olmalıdır.

Dolayısıyla literatürdeki alana dair sorunların çözümü için tüm paydaşların yer aldığı, geniş katılımlı bir çalıştay düzenlenmesi, ortak bir yol haritası belirlenmesi önerilebilir.

Kaynakça

- Abuammar, R. J. (2018). *Yabancılara Türkçe öğretiminde program sorununun öğretim sürecine yansımaları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Acat, M. B. (2002). Türkiye’de yabancı dil öğreniminde motivasyon kaynakları ve sorunları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 31(31), 312-329.
- Akbulut, S., & Yaylı, D. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi A1-A2 düzeyi ders kitapları üzerine bir izlenim çalışması. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 35-46.
- Aktan, F. (2019). *Yabancılara Türkçe öğretiminde Halide Edip Adıvar’ın Himmet Çocuk hikâyesinin b1-b2 düzeyinde sadeleştirilmesi ve etkinlik hazırlanması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Aksan, D. (1987). *Her yönüyle dil (Ana çizgileriyle dilbilim 1)*. Ankara: TDK Yayınları.
- Alan, Y. (2019). *4+1 planlı yazma ve değerlendirme modelinin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin yazma becerilerine ve bağdaşıklık araçlarını kullanma düzeylerine etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Alyılmaz, C., & Er, O. (2016). Yabancılara Türkçe öğretimi uygulamalarında öğretmenlerin kültürel farkındalık oluşturmadaki etkisinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(3), 1392-1413. <https://trdizin.gov.tr/publication/show/pdf/paper/TWpNMk5qSXINZz09> adresinden ulaşılmıştır.
- Avcı, Y., & Küçük S. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil bilgisi öğretimi. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(35), 49-67. <https://trdizin.gov.tr/publication/show/pdf/paper/TWpnd056STNOdz09> adresinden ulaşılmıştır.
- Aydın, E., & Çiğerci, F. M. (2020). Yabancılara Türkçe öğretiminde dijital hikâye anlatımının yazma kaygısına etkisi. *Journal of History School (JOHS)*, 45,1078-1097.
- Ayten, H. (2019). *Tahir Necat Gencan’ın Türkçe Öğreniyorum adlı kitabının yabancılara Türkçe öğretimi açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Bayraktar, S. (2015). Yeni Hitit 1 yabancılar için Türkçe ders kitabının kültür aktarımı açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi*, (2), 7-23.
- Baş, B., & Yıldırım, T. (2018). Yabancılara Türkçe öğretiminde teknoloji entegrasyonu. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(3), 827-839.
- Beyce, E., & İnce, B. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ihmal edilen bir olgu: dijital kültür süreci. *Türk Dünyası Araştırmaları*, (219), 223-238.
- Biçer, N. (2012). Hunlardan günümüze yabancılara Türkçe öğretimi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(4), 107-133. DOI: 10.7884/teke.100
- Biçer, N., & Kılıç, B. S. (2017). Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretmek için kullanılan ders kitaplarının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(4),649-663. <https://trdizin.gov.tr/publication/show/pdf/paper/TWpjd01UYzJOZz09> adresinden ulaşılmıştır.

- Boylu, E. (2019). *Yabancılar Türkçe öğretiminde ölçme değerlendirme uygulamaları ve standart oluşturma* (Yayımlanmamış doktora tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Bulut, S., Kanat-Soysal Ö., & Gülçiçek, D. (2018). Suriyeli öğrencilerin Türkçe öğretmeni olmak: Suriyeli öğrencilerin eğitiminde karşılaşılan sorunlar. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(2), 1210-1238. <https://trdizin.gov.tr/publication/show/pdf/paper/TXpJNE5qSTRPQT09> adresinden ulaşılmıştır.
- Büyükikiz, K. K., & Hasırcı, S. (2013). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde sözcük öğretimi üzerine bir değerlendirme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(21), 145-155. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mkusbed/issue/19547/208182> adresinden ulaşılmıştır.
- Çağlayan-Dilber, N. (2018). Yabancılar Türkçe öğretimi üzerine yazılan kaynak kitaplara ilişkin bir inceleme. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(özel sayı),111-128. Doi: 10.19171/uefad.430159
- Çelebi, S., & Kibar-Furtun, M. H. (2014). Yabancılar Türkçe öğretiminde eşadlı sözcüklerin doğru sesletiminde parçalarüstü birimlerin görünür hâle getirilmesi. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*,9(9), 367-380. <https://trdizin.gov.tr/publication/show/pdf/paper/TWpjME5qWTNOdz09> adresinden ulaşılmıştır.
- Delibaş, M. (2019). *Türkçenin Fransızca konuşanlara yabancı dil olarak öğretiminde eylem odaklı yaklaşıma dayalı uygulamaların değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demir, C., & Yapıcı, M. (2007). Ana dili olarak Türkçenin öğretimi ve sorunları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2),177-192. <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423867236.pdf> adresinden ulaşılmıştır.
- Demir, K., & Özdemir A. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki bilimsel makalelere bakış. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(14), 105-120. <https://trdizin.gov.tr/publication/show/pdf/paper/TWpZNE1USXhNUT09> adresinden ulaşılmıştır.
- Demirci, M. (2015). B1 seviyesinde Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin sesli okuma becerisiyle ilgili tespitler. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(7), 333-358. <https://trdizin.gov.tr/publication/show/pdf/paper/TWpVME56a3dNQ09> adresinden ulaşılmıştır.
- Demirci, R. (2019). *Alfabe farklılıklarının yabancılar Türkçe öğretimindeki etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Durmuş, M. (2013). Türkçenin yabancılar öğretiminde: sorunlar, çözüm önerileri ve yabancılar Türkçe öğretiminin geleceğiyle ilgili görüşler. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,6(11), 207-228. DOI: 10.14520/adyusbd.488
- Aydın, T. (2010). Arapça ve Türkçe’de sesler -karşıtsal çözümlenme-. *EKEV Akademi Dergisi*, 14(44), 321-334.
- Elturan, B. (2019). *Türkiye’de Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin dil becerileri yanlış analizleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Erdem, M. D., Gün, M., Şengül, M., & Şimşek, R. (2015). Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan okuma metinlerinin öğretim elemanlarınca diller için Avrupa ortak başvuru metni ve işlevsel metin özellikleri kapsamında değerlendirilmesi. *International Periodical for the Languages*,

- Literature and History of Turkish or Turkic*,10(3), 455-476.
<https://trdizin.gov.tr/publication/show/pdf/paper/TWpVMk5qTTJOZz09> adresinden ulaşılmıştır.
- Erdem-İpek, M. (2018). *Yabancılara Türkçe öğretiminde metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde Mustafa Kutlu'nun Ya Tahammül Ya Sefer isimli hikâyesinin sadeleştirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ergin, M. (1997), *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Minnetoğlu.
- Göçen, G. (2016). *Yabancılar için hazırlanan Türkçe ders kitaplarındaki söz varlığı ile Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı anlatımlarındaki söz varlığı* (Yayımlanmamış doktora tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Göçer, A. (2012). Dil-kültür ilişkisi ve etkileşimi üzerine. *Türk Dili*, 729(1), 50-57.
- Gülen, G. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde diksiyon* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gümüş, İ. (2016). Türkçede emir-istek kipi ve yabancılara Türkçe öğretimi. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 0(39), 253-262. Doi:10.21563/sutad.187003
- Gün, M., Akkaya, A., & Kara, Ö. T. (2014). Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarının Türkçe öğretim merkezlerinde görev yapan öğretim elemanları açısından değerlendirilmesi. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(6), 1-16.
<https://trdizin.gov.tr/publication/show/pdf/paper/TWpZNU56ZzRPQT09> adresinden ulaşılmıştır.
- Güney, E. Z. (2019). *Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında bulunan metin altı soruların yenilenmiş Bloom taksonomisine göre analizi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Gürbüz, N. E. (2018). *Yabancılara Türkçe öğretiminde çoklu ortam materyali olarak geliştirilen zenginleştirilmiş kitabın öğrenme üzerine etkileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Gürbüz, R., & Güleç, İ. (2016). Türkiye'de eğitim gören yabancı öğrencilerin Türkçeye ilişkin görüşleri: Sakarya Üniversitesi örneği. *Sakarya University Journal of Education*,6(2),141-153.
<https://trdizin.gov.tr/publication/show/pdf/paper/TWpFM01UTTRPQT09> adresinden ulaşılmıştır.
- https://www.telc.net/fileadmin/user_upload/Publikationen/Diller_iain_Avrupa_Ortak_oneriler_AEeraev esi.pdf
- Kahraman, F. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen ve ana dili Arapça olan öğrencilerin yazma becerisinde yaptıkları yanlışların çözümlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kalfa, M. (2014). Yabancılara Türkçe öğretiminde temel düzeydeki öğrencilerin eğitsel oyunlarla yazma becerilerinin geliştirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(20), 85-102.
- Kan, M. O., Sülüsoğlu, B., & Demirel, Ö. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi programı ile ilgili okutman ve öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(24), 29-42.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/mkusbed/issue/19560/208243> adresinden ulaşılmıştır.
- Karaaslan, T. (2019). *Suriyeli öğrenciler için atanan Türkçe öğretmenlerinin akademik öz yeterlikleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Karateke-Bayat, B. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde akran değerlendirmesinin öğrencilerin yazma kaygısına etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

- Karçiç, A., & Çetin, M. (2015). Bosna-Hersekliilere Türkçe öğretimi bağlamında karşılaştırmalı bir çalışma: Türkçede ve Boşnakçada çatı. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(15),535-562. <https://trdizin.gov.tr/publication/show/pdf/paper/TWpjMU1ERXdNQOT09> adresinden ulaşılmıştır.
- Kayasandık, E. (2018). *Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki dil bilgisi öğretim yöntemlerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Koçak, N. (2019). *Yabancılara Türkçe öğretimi kitap setlerinde dil bilgisi öğretimi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Korkmaz, E. (2018). Yabancılara Türkçe öğretiminde yaşanan bazı sorunlar ve çözüm önerileri. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 89-104.
- Kurudayıoğlu, M., & Çetin, Ö. (2015). Temel beceriler ve Türkçe öğretimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(3), 1-19. DOI: 10.16916/aded.65619
- Melanlıoğlu, D. (2012). Yabancılara Türkçe öğretmenlerin hâl eklerinin öğretimine ilişkin görüşleri: nitel bir araştırma. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(4b), 2401-2411. <https://trdizin.gov.tr/publication/show/pdf/paper/TWprMk1ESTNOdz09> adresinden ulaşılmıştır.
- Melanlıoğlu, D. (2014). Türkçe öğrenen yabancıların öğrenme süreçlerine yönelik algıları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 368-389. Doi:10.14686/BUEFAD.201428189
- Mutlu, H. H. (2020). A Case Study on the Competencies of the Teachers Assigned Abroad by the Ministry of National Education to Teach Turkish to Foreigners. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 15(1), 73-93.
- Mutlu, H. H., & Gülşah, S. E. T. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan C1 seviye ders kitaplarındaki kültür unsurlarının incelenmesi (Gazi yabancılar için Türkçe-İstanbul yabancılar için Türkçe). *Dil Dergisi*, 1(171), 91-108.
- Mutlu, H. H. (2020). Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında (İstanbul yabancılar için Türkçe öğretim seti, yedi iklim öğretim seti) yer alan metinlerin okunabilirlik düzeylerinin incelenmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(22), 371-386.
- Ömeroğlu, E. (2016). *Yabancılara Türkçe öğretimi için hazırlanmış ders kitaplarının incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Ördek, F. (2019). *Yabancılar için Türkçe İstanbul (İstanbul Turkish for foreigners course book) ve Yedi İklim orta seviye kitaplarının kültür aktarımı açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Özdemir, M. (2019). *Yabancılara Türkçe öğretiminde eylemsilerin biçim-anlam ve kullanım açısından değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Özdemir, O. (2017). Türkçe öğretiminde dijital teknolojilerin kullanımı ve bir web uygulaması örneği. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(4), 427-444. <https://trdizin.gov.tr/publication/show/pdf/paper/TWpjNE1URTN0dz09> adresinden ulaşılmıştır.
- Sayın, M. S. (2019). *Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin yazma becerisine ilişkin görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> adresinden ulaşılmıştır.

- Saussure, F. D. (1998). *Genel Dilbilim Dersleri* (Çev. Berke Vardar). İstanbul: Multilingual.
- Şengül, E. (2019). *Suriyeli öğrencilerin Türkçeyi öğrenme durumlarında tümdengelim yöntemi üzerine bir eylem araştırması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Şengül, K. (2014). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde alfabe sorunu. *International Journal of Turkish Literature Culture Education*, 3(1), 325-339. <https://trdizin.gov.tr/publication/show/pdf/paper/TVRZNU1EY31NZz09> adresinden ulaşılmıştır.
- Şenol, Ç. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde televizyonda yayımlanan reklamların A2 seviyesinde dinleme ve yazma becerisine katkısı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Tiryaki, E. (2017). Yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarındaki dinleme metinlerinin örtülü anlam açısından değerlendirilmesi (İstanbul B1-B2 seviyesi ders kitabı). *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(39), 300-319.
- Türker, M. S. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde blog kullanımının okuma becerisine etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Özcan, E. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin seçimi: yeni Hitit B1 düzeyi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Uçgun, D. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe eğitimi anabilim dalının gerekliliği üzerine bir değerlendirme. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(9b), 2487-2489. <https://trdizin.gov.tr/publication/show/pdf/paper/TWpjNE9EZzRPQT09> adresinden ulaşılmıştır.
- Yaşar, S. A. (2019). *Yabancılara Türkçe öğretiminde metin uyarlama ve Memduh Şevket Esendal'ın "Pazarlık" hikâyesinin A2 seviyesine göre uyarlanması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (Sekizinci baskı). Ankara: Seçkin yayıncılık.
- Yıldırım, Ö. (2018). *C1 Seviyesi yabancı öğrencilerin yazma sınavına yönelik bir değerlendirme* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Yıldız, E. (2018). *Yabancılara Türkçe öğretimi dersinin Türkçe öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Yıldız, Ü. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi bağlamında Türk dili ve kültürü merkezlerinin işlevselliği. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(4), 983-1004. <https://trdizin.gov.tr/publication/show/pdf/paper/TWpVMk9EZ31NZz09> adresinden ulaşılmıştır.
- Yılmaz, F. (2014). Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 2 ders kitabı yazma etkinlikleri üzerine bir inceleme. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, (2), 37-48.
- Yılmaz, F., & Yıldız E. (2016). Türkçe eğitimi bölümü öğrencilerinin yabancılara Türkçe öğretimi dersine ilişkin tutumları ve yeterlikleri. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(19), 841-858. <https://trdizin.gov.tr/publication/show/pdf/paper/TWpjeU9EZ31NZz09>.